

VAN EURO TOT IMPACT

Jaarverslag OPZuid **2022**

Inleiding

pagina 2

Highlights

pagina 4

Projecten

pagina 5

Interview

pagina 12

Facts & figures

pagina 13

Over Stimulus 2022

pagina 19

Inleiding

OPZuid is een Europees programma dat innovatie stimuleert binnen met name het mkb in de regio Zuid-Nederland. Limburgse, Zeeuwse en Brabantse bedrijven en kennisinstellingen investeren samen met de provincies, de Nederlandse overheid en het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) in honderden projecten die bijdragen aan een betere en slimmere samenleving. Het programma wordt uitgevoerd door Stimulus Programmamanagement, in opdracht van de provincies Zeeland, Limburg en Noord-Brabant.

Wat willen we bereiken?

- [Versterking regionale innovatiekracht.](#)
- [Bevordering innovatievermogen MKB.](#)
- [Aansluiting hoger opgeleiden op arbeidsmarkt.](#)
- [Bevordering duurzame energie.](#)
- [Economisch herstel van de regio's als gevolg van de COVID-19 pandemie \(REACT-EU\).](#)

Wist u dat...

- op 31 december 2023 het OPZuid 2014-2020 eindigt, waarbij alle nog lopende projecten dienen te worden vastgesteld.
- er voor het OPZuid 2021-2027 na de twee openstellingen in 2023 nog in totaal vier openstellingen in 2024 en 2025 zullen volgen.
- de transities waarop de openstellingen zich richten weliswaar gelijk blijven, maar dat per transitie per openstelling de focusthema's kunnen wijzigen.

Waar staan we nu?

Het einde van de looptijd van het OPZuid 2014-2020 nadert. We kijken terug en kijken vooruit. Net als in 2021 was REACT-EU ook in het jaar 2022 belangrijk. De EU stelde in 2021 extra middelen beschikbaar voor economisch herstel van de regio's als gevolg van de pandemie. Ruim 50 miljoen euro ging naar Zuid-Nederland. Gezien de noodzaak om de middelen zo snel mogelijk in te zetten, is de keuze gemaakt om REACT-EU uit te voeren binnen de kaders van de lopende EFRO-programma's, zoals voor Zuid-Nederland het OPZuid. In 2022 zijn 5 REACT-EU projecten beschikt. Daarmee komt voor de periode 2014-2020 het totaal verleende projecten op 43. Er zijn nog geen projecten vastgesteld.

Waar gaan we naartoe met OPZuid 2021-2027?

Naast de afronding van de huidige programmaperiode is de nieuwe programmaperiode 2021-2027 ingegaan. Hiermee geeft Zuid-Nederland uitvoering aan de Regionale Innovatie Strategie (RIS3) voor de komende jaren. Het nieuwe OPZuid-programma kent vijf grote maatschappelijke transities die in Zuid-Nederland én op (inter) nationale schaal spelen. De vijf transities sluiten aan op de Green Deal en het nationaal innovatiebeleid.

De vijf transities

1. Gezondheid, aansluitend op de volgende thema's:
 - Behandelmethoden en technieken voor gepersonaliseerde zorg.
 - Preventie.
2. Landbouw & voeding, aansluitend op de volgende thema's:
 - Duurzame verwaarding van reststromen.
 - Technologieontwikkeling en opschaling van de voedselverwerkingsindustrie in het kader van de eiwittransitie.
 - Smart farming en precisielandbouw.
3. Energie, aansluitend op de volgende thema's:
 - Duurzame energie opwek in combinatie met opslag, conversie en uitwisseling met het net.
 - Duurzaam en smart lokaal/regionaal energiesysteem.
4. Klimaat, aansluitend op de volgende thema's:
 - Waterveiligheid en wateroverlast in het stedelijk gebied.
 - Watertekort en droogte landelijk gebied.
5. Grondstoffen, aansluitend op de volgende thema's:
 - Circulaire bouwsector met een focus op materialen/grondstoffen en bouwmethoden.
 - Circulaire maakindustrie, met een focus op materialen/grondstoffen en smart industry.

Technologische kennis is belangrijk om tot doorbraken te komen, maar op zichzelf niet voldoende. De uitdaging is om de technologische én niet-technologische kracht van Zuid te benutten, door samenwerking binnen de regio maar juist ook over regiogrenzen heen. In het EFRO-programma geeft Zuid-Nederland deze inzet vorm via de beleidsdoelstellingen 'Een slimmer Europa' en 'Een groener Europa'.

Eerste openstelling OPZuid 2021-2027

De eerste openstelling was van 12 september 2022 tot en met 4 november 2022. Voor deze periode was 30 miljoen euro subsidie beschikbaar, 6 miljoen per transitie. Tijdens de eerste openstelling kwamen er 48 projecten binnen. De volgende openstellingen zijn in het tweede en vierde kwartaal van 2023. In de voorjaarsopenstelling is 22,05 miljoen subsidie beschikbaar, in de najaarsopenstelling 29,65 miljoen. De verdeling per thema leest u hier.

Partners en budget

Voor de periode 2021-2027 stelt de Europese Unie door middel van het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) 105 miljoen euro beschikbaar voor projecten die de innovatiekracht van Zuid-Nederland benutten voor economische én maatschappelijke impact. Het Rijk investeert nog eens 20 miljoen euro.

Met deze middelen voeren de programmapartners, waaronder het bedrijfsleven en kennisinstellingen uit Zuid-Nederland (en daarbuiten met aantoonbare meerwaarde), overheden, burgercoöperaties en intermediaire organisaties (ROM's), campussen, valorisatieorganisaties, etc., het OPZuid 2021-2027 uit.

Highlights

€ 207.809.073
Verleende subsidie

€ 496.230.396
Geïnvesteed in Zuid-Nederland

215
Projecten

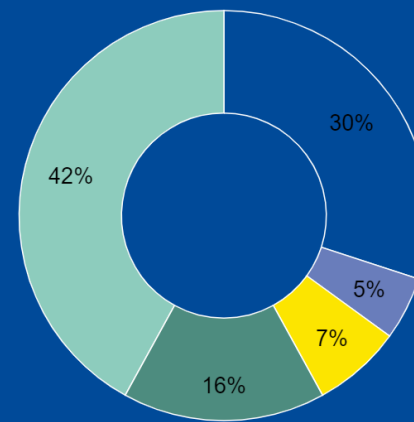
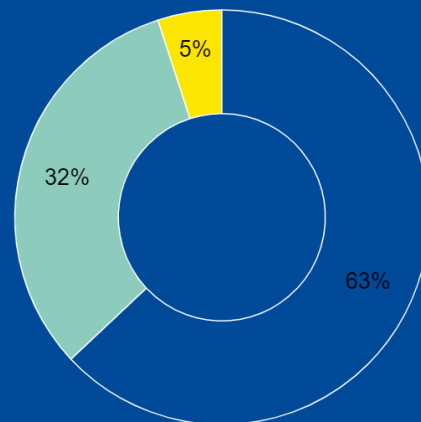
1146
Ondersteunde organisaties
(820 uniek)

Subsidiebudget uitputting

Projectfinanciering

Europese subsidie

- Nog beschikbaar:** € 7,6 M
- Lopende projecten:** € 99,2 M
- Afgeronde projecten:** € 49,6 M

- Privaat:** € 207,4 M
- Europese subsidie:** € 148,9 M
- Rijk:** € 26,4 M
- Provincie:** € 32,5 M
- Overig publiek:** € 81,0 M

Projecten in de schijnwerpers

Limburg Herstelt en Versnelt

LIOF

LIOF – Limburgs Instituut voor Ontwikkeling en Financiering – stond al in de startblokken om het mkb te ondersteunen in en na de coronacrisis. Herstellen en daarna in vliegende vaart verder met innovatie en internationalisering, dat was het doel. Daarvoor had LIOF diverse programma's ontwikkeld en opgetuigd. Financiering kwam van de provincie. Doordat de REACT-EU-gelden hier nog bovenop kwamen, kan LIOF de programma's bijna twee jaar langer draaien. Het Europese geld levert daarmee een wezenlijke bijdrage aan het blijvend versterken van het ecosysteem voor innovatie in Limburg.

LIOF organiseert evenementen om digitalisering in toerisme te stimuleren.

Project: Limburg Herstelt en Versnelt

Projectpartners:

LIOF

Looptijd:

33 Maanden

Financiering:

Europese subsidie: € 5.998.450

Overig publiek: € 5.200.000

De coronacrisis maakte veel mkb'ers in Limburg afwachtend. Zij schaalden hun innovatie- of internationaliseringsplannen af. "Begrijpelijk, maar voor de economische ontwikkeling in Limburg is het juist belangrijk om in tijden van crisis een tandje bij te zetten", vertelt Charles Mevis, business developer bij LIOF. "Daarom hebben we twee programma's ontwikkeld. Het eerste is Limburg Toekomstbestending, gericht op het mkb in onder andere de maakindustrie, logistiek, bouw en agrofood. Het andere programma is LimburgToerisme, specifiek bedoeld voor het mkb in de leisure. De provincie en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat maakten geld vrij voor deze programma's waarmee we ondernemers inhoudelijk en financieel ondersteunen. We geven persoonlijk advies, organiseren netwerkbijeenkomsten en workshops om hen vooruit te helpen met hun innovaties."

Vergroening en digitalisering

Veel projecten die in de programma's Limburg Toekomstbestendig en LimburgToerisme passen, vallen ook binnen de kaders van REACT-EU. Om in aanmerking te komen voor REACT-EU-steun, moeten projecten innovatief zijn en een bijdrage leveren aan de vergroening of digitalisering van de Limburgse economische structuur. Mevis: "Onze programma's en het EU-programma hebben veel overlap. Het zou zonde zijn om de EU-middelen te gebruiken om weer iets nieuws in te richten. We hadden de organisatie en de systemen al ingericht om het provinciale geld goed te kunnen besteden in de regio. Het was alleen maar mooi dat daar nu ook het Europese geld bij zou komen."

Internationalisering

Naast Limburg Toekomstbestendig en Limburg Toerisme maken ook diverse 'Trade-activiteiten' deel uit van het totaal pakket dat LIOF met hulp van het REACT-EU-programma in de markt zet. De organisatie stimuleert Limburgse mkb'ers om hun innovatieve producten en

diensten ook in het buitenland aan de man te brengen. LIOF biedt bijvoorbeeld gesprekken met business developers en organiseert handelsmissies. Ook bij deze extra doelstelling gaat het om producten en diensten die impact hebben op vergroening of digitalisering.

Beter doordacht

Hoe werkt de ondersteuning van LIOF in de praktijk? Mevis: "Ten eerste maken we ondernemers er op attent dat ze subsidie kunnen aanvragen en helpen we hen bij de aanvraag en dus ook bij het projectplan. Hierdoor worden plannen concreter en beter doordacht. Zijn deze bijvoorbeeld technisch haalbaar? En welke expertise heb je nodig om het voor elkaar te krijgen? Soms helpen we ondernemers aan samenwerkingspartners. De businesscase is natuurlijk ook een belangrijk onderdeel, want wat is precies het economisch perspectief? Vaak horen we terug dat ondernemers het schrijven van het plan een ballast vinden, maar tegelijkertijd wel zinvol. Het scherpt hun innovatieve plannen of internationaliseringsambities aan."

Mooie voorbeelden

"Of ik wat voorbeelden kan noemen van Limburgse bedrijven die REACT-EU-steun kregen? Jazeker! Een groentesorteerbedrijf investeerde bijvoorbeeld in een innovatieve sorteermachine voor langwerpige groente en fruit. Het doel is: minder verspilling door beter sorteren en minder personeel waaraan een tekort is. Nog een voorbeeld. Als zonnecellen te heet worden aan de achterkant worden normaal gesproken een hele serie zonnecellen automatisch uitgeschakeld. Een Limburgs bedrijf werkt nu aan een manier om alleen de oververhitte cel uit te schakelen. Ook een mooi voorbeeld dat ik bij naam kan noemen is Cooloo. Dit bedrijf maakt hergebruik van designmeubels mogelijk, doordat ze deze opnieuw kunnen opspuiten met een soort stoflaag. Het opspuitmateriaal is gemaakt van gerecyclede stoffen of leerresten uit afvalstromen van bijvoorbeeld reguliere meubelfabrikanten."

"Limburgse mkb'ers blijven investeren in innovaties"

Laagdrempelig

Mevis: "Onze aanvraagformulieren zijn een stuk laagdrempeliger en eenvoudiger dan die voor de meeste Europese subsidies. Voor veel mkb'ers is het daardoor wel haalbaar om een Europese subsidie aan te vragen. LIOF heeft maar liefst 75 bedrijven aan een subsidie kunnen helpen van gemiddeld 50.000 euro. Deze subsidie zorgt er voor dat innovatieve ontwikkelingen bij bedrijven worden versneld; ze starten vandaag al met de ontwikkeling in plaats van morgen. Ook moeten zij nog steeds een substantieel deel van de ontwikkelingskosten bijdragen, want de subsidie bedraagt maximaal 35 procent. De REACT-EU-gelden hebben dus ook nog eens een multipliereffect waarvan de regio profiteert."

Over LIOF

LIOF staat voor Limburgs Instituut voor Ontwikkeling en Financiering. LIOF is de regionale ontwikkelingsmaatschappij voor Limburg en ondersteunt innovatieve ondernemers met advies, netwerk en financiering. Startups, scale-ups en mkb'ers die behoefte hebben aan ondersteuning om te innoveren, investeren of internationaliseren kunnen terecht bij LIOF.

Lees meer over LIOF: www.liof.nl

Chocoladefabriek: leren in een circulaire omgeving

Stichting WerkEnLeren

Steeds minder jongeren kiezen voor techniek. En dat terwijl zij hard nodig zijn om de energie- en grondstoffentransitie van de grond te krijgen. Maar we komen niet alleen handjes te kort. Scholen kunnen de technologische ontwikkelingen uit de praktijk niet bijhouden. Bovendien zijn de geavanceerde machines te duur voor het onderwijs. Daarom biedt de Chocoladefabriek in de voormalige NPF-toren aan de Noordkade in Veghel een inspirerende, up-to-date leeromgeving voor technische professionals van morgen.

In de Chocoladefabriek in Veghel is van alles te beleven in de sfeer van 'Sjakie en de chocoladefabriek'.

Project: HC2 Hybride Leren in een Circulaire Omgeving (De Chocoladefabriek)

Projectpartners:

Stichting WerkEnLeren, Samen Tegen Voedselverspilling, Stichting TCF

Looptijd:

32 Maanden

Financiering:

Europese subsidie: € 2.400.000

Private bijdrage: € 8.300.205

In de Chocoladefabriek komt een productielijn voor chocoladeproducten waar leerlingen ervaring kunnen opdoen met onder meer procestechniek, mechatronica, logistiek, hospitality, bedrijfsvoering en retail. "Veel leerlingen leren veel beter in de beroepspraktijk dan in een klaslokaal", aldus Henk Maas, eigenaar van WerkEnLeren. Hij startte zijn schoolcarrière op de ambachtsschool in Gemert en studeerde later onderwijskunde. Samen met het Circular Food Center realiseert hij de leeromgeving. Daarbij gaat het niet alleen om het leren van nieuwe technieken en vaardigheden. Ook kennis over een duurzame en gezondere voedingsindustrie speelt een belangrijke rol in de Chocoladefabriek. De officiële naam van het project is dan ook 'HC2 Hybride Leren in een Circulaire Omgeving'.

Dagje uit

"Het unieke van de Chocoladefabriek is de combinatie van 'Learning en Leisure'", legt Maas uit, "Leerlingen kunnen er aan de slag, maar betalende bezoekers kunnen ook een dagje uit voor een 'chocolade experience'. Er valt echt van alles te beleven in de sfeer van 'Sjakie en de chocoladefabriek'. Denk aan zelf chocolademelk of hagelslag maken. Bovenop de toren komt een extra verdieping met daar weer bovenop een dakterras met een zweefmolen en een buitenterras. Het is de bedoeling dat er veel activiteiten en tentoonstellingen in de chocoladefabriek georganiseerd gaan worden. De inkomsten hieruit moeten de fabriek draaiende houden."

Motortje

Maas benadrukt dat de Chocoladefabriek straks een eigen verdienmodel heeft. "Het is niet de bedoeling dat de fabriek aan het subsidie-infuus blijft hangen. De REACT-EU-subsidie en de lening van de provincie Noord-Brabant zijn het motortje om het project te kunnen starten. Daarnaast heeft de subsidie een positief effect op de

projectpartners die overigens al wel aangehaakt waren. Het mooie van subsidie is dat je het niet zomaar krijgt en daarmee is het toch een 'proeve van bekwaamheid'. Het projectvoorstel en de financiële onderbouwing ervan zijn natuurlijk goed bekeken."

Triple helix

Naast het doordachte verdienmodel, is de triple helix belangrijk voor het slagen van het project. Zowel het bedrijfsleven, het onderwijs als de overheid is intensief betrokken bij de Chocoladefabriek en dat blijft ook zo. Er is een gezamenlijk doel, want alle partijen zijn gebaat bij voldoende goed opgeleid technisch personeel in de regio. De Meijerijstad is een belangrijk regionaal economisch centrum in Noord-Brabant. Er zijn bijna 45.000 arbeidsplaatsen in het midden en kleinbedrijf en in toonaangevende (inter)nationale bedrijven op het gebied van food, feed en logistiek, zoals Campina, Mars en Vanderlande.

Enthousiasme

Maas merkt dat de Chocoladefabriek bij jong en oud tot de verbeelding spreekt. "Wekelijks worden we benaderd door bedrijven die zich bij ons willen aansluiten of cursussen bij ons willen geven. Ook worden we uitgenodigd in veel overlegprojecten, omdat mensen geïnspireerd raken iets soortgelijks op te zetten. Ik vind dat prachtig, want ik gun het jongeren – en trouwens ook ouderen – om te leren in een inspirerende omgeving. Ook het zittend personeel van de bedrijven in de omgeving zal hun leven lang moeten blijven leren. Het is trouwens ook belangrijk dat ouders enthousiast zijn over de Chocoladefabriek en techniek. Zij beslissen immers mee over de schoolkeuze."

Bijna open

Tegelijkertijd vindt Maas de overweldigende belangstelling ook bijzonder. "We zijn immers nog niet open en zitten midden in een

"Leisure en learning onder één dak"

grootscheepse verbouwing. De toren zit vol met oude machines die plaats gaan maken voor hypermoderne machines van bijvoorbeeld Vanderlande. Hierin zitten de nieuwste sensoren, camera's en robotten. Leerlingen kunnen straks echt operator zijn van zo'n kostbare, hypermoderne machine."

Naar verwachting kunnen de eerste leerlingen rond de zomer aan de slag in de Chocoladefabriek. Eind 2023 gaan de deuren open voor bezoekers.

Over Stichting WerkEnLeren

Er is een grote groep leerlingen in met name het VMBO en MBO die moeite heeft met het volgen van regulier onderwijs. De aangeboden lesstof wordt niet boeiend gevonden of niet echt begrepen. Hierdoor maken onnodig veel leerlingen hun opleiding niet af of stromen uit naar de arbeidsmarkt zonder de juiste competenties. **Stichting WerkEnLeren** wil deze leerlingen een volwaardig alternatief bieden door hen te laten leren in een levensechte werksituatie, de leerfabriek. Oprichter van de stichting is Henk Maas. Samen met anderen heeft hij **Maas Leerfabrieken** opgericht. Hij werkt nu fulltime aan de Chocoladefabriek.

Bekijk het [filmpje](#) over de Chocoladefabriek in Veghel.

Aardappels van zoute, droge grond

Meijer Potato

Bij mensen over de hele wereld staan regelmatig aardappels op het menu. Het is dan ook een belangrijk gewas voor de wereldvoedselvoorziening. Door klimaatverandering neemt de geschikte landbouwgrond voor aardappels af, ook in Zeeland. Omgaan met verzilting en droogte staat hoog op de agenda, net als het minder uitstoten van stikstof. Het doel van het project 'Met hybridekracht meer aardappel' is het ontwikkelen en verfijnen van de methode voor ontwikkeling van verbeterde aardappelrassen. Meijer Potato uit Rilland ging er met vijf onderzoekspartners mee aan de slag.

Zout wordt toegediend om een hoge zoutwaarde bij de aardappelwortels te krijgen.

Project: Met hybride kracht meer aardappel

Projectpartners:

Meijer B.V., 3BM IT-Solutions B.V., St. ter exploitatie van Proefboerderij Rusthoeve, Aurea Imaging B.V., Stichting HZ University of Applied Sciences, Universiteit van Amsterdam

Looptijd:

30

Financiering:

Europese subsidie: € 418.750

Rijk: € 206.249

Private bijdrage: € 883.099

Overig publiek: € 153.411

"Het is bijzonder dat we de verschillende onderzoeksexpertises bundelen voor de ontwikkeling van aardappelrassen. In het project werken we samen met vijf partners en focussen we op verhoging van groei-kracht van de aardappel onder stress: verzilting en droogte. Vandaar de naam van het project: Met hybride kracht meer aardappel", vertelt Guus Heselmans, R&D Directeur van Meijer Potato. Hij is eveneens projectleider en penvoerder van het project dat REACT-EU-subsidie kreeg.

Drones

"De samenwerkingspartners vullen elkaar goed aan", aldus Heselmans. "We hebben diverse kennispartners, een gespecialiseerd onderzoeksinstituut (Kenniscentrum Rusthoeve), drie partners voor data-science (HZ University, Universiteit van Amsterdam en 3BM IT-Solutions) en een specialist in drone-technologie (Aurea Imaging). Dit soort expertises zijn onmisbaar om de veredeling van aardappels stappen verder te brengen."

De drones vliegen over de gewassen heen en zijn in staat om de groei-kracht te meten van de honderden plotjes, proefopstellingen met verschillende omstandigheden voor verschillende test-rassen. De groei-kracht is een goede voorspeller voor de opbrengst. Het is dus niet meer nodig om tot de oogst in september te wachten voor de proefresultaten. Heselmans: "In 2022 hadden we trouwens ontzettend geluk met de zeer droge, hete zomer. Het was perfect testweer voor aardappels die tegen de hitte en zout moeten kunnen. Droogte en zoutstress is namelijk moeilijk te simuleren in een normale 'Hollandse zomer'."

Datascience

Het project levert een schat aan gegevens op. Deze komen niet alleen van de drones en proefvelden, maar ook van de proeven in de nieuw ingericht groei-kamer bij Meijer Potato. "Hier worden onder kunstmatig

gestuurde omstandigheden, rassen getest op droogte, zouttolerantie en stikstofreductie. Het is ook mogelijk om in deze groei-kamer de ondergrondse plantdelen van de nieuwe zaailingen te bestuderen. Een grote stap voorwaarts, want in het veld is dat niet mogelijk zonder de plant te vernielen. Het proefveld blijft nog wel belangrijk om de bevindingen te ijken, want hier kun je zien hoe de rassen het in de weerbarstige praktijk doen op grotere schaal."

Korter veredelingsproces

Dna-merkers zijn een belangrijk hulpmiddel om de veredeling in de selectie te versnellen. Met de merkertechnologie die Meijer Potato in huis heeft, kan het bedrijf nagaan of bepaalde genen al dan niet in zaailingen aanwezig zijn. Een bladplukrobot plukt nauwkeurig blaadjes van jonge zaailingen waarvan in het laboratorium een dna-analyse plaatsvindt. Dat is de eerste selectiestap in het veredelingsproces, drie weken na het uitzaaien. Een ondersteunende techniek hierbij is een speciale manier van sequensen, oftewel het dna aflezen. Dit is ontwikkeld door partner Universiteit van Amsterdam. De universiteit heeft gezocht naar een methode om ondiep te kunnen sequensen, oftewel snel het dna van een aardappel in kaart te brengen. "Je kunt dan voorspellen of een variant een hoge opbrengst of een lage opbrengst zal hebben", legt Heselmans uit. "Je hebt dus al informatie over de eigenschappen, voordat je ze in proefvelden ziet. Dat maakt gerichte kruisingen en een snellere selectie van de nakomelingen mogelijk. En dat betekent meer snelheid. Voorheen duurde het 12 jaar om een aardappelras te veredelen en dat is nu teruggebracht tot 6 jaar."

Doorontwikkelen

Wat als de subsidie straks is afgelopen? Heselmans: "Het mooie is dat alle projectpartners straks de kennis uit dit project kunnen doorontwikkelen. Dit zorgt voor een blijvende verbetering van de ondersteunende verdelingsmethoden. De ontwikkelde kennis wordt niet met een octrooi beschermd maar gebruikt voor verdere

"De kurkdroge zomer van 2022 zorgde voor perfecte proefvelden"

ontwikkelingen. Dit past naadloos bij het doel van de subsidie, vaart maken met de klimaattransitie."

Subsidie

Heselmans denkt dat de projectpartners elkaar blijven vinden, al komt er op korte termijn geen gesubsidieerd vervolproject. "Dit was het tweede OPZuid-subsidieproject dat we samen deden na 'Hightech aardappelverdeling'. Door de financiële steun wordt het gemakkelijker om je nek uit te steken. Vooraf maak je samen het projectplan en staan de afspraken voor een langere periode vast. Bij beide projecten was de subsidie de olie op de motor."

Over Meijer Potato uit Rilland

Meijer Potato is internationaal actief en heeft zich toegelegd op het ontwikkelen en vermarkten van aardappelrassen. Meijer Potato speelt in op veranderende omstandigheden, zoals de droogte en verzilting. In Rilland ligt in het R&D-centrum voor alle aardappelveredelingsactiviteiten van het bedrijf dat al sinds 1920 bestaat.

Subsidie REACT-EU cruciaal zetje naar opschaling

Battery Competence Center

Om bussen, schepen en vrachtwagens elektrisch te laten rijden, zijn bijzonder sterke batterijen nodig. Hiervoor moeten niet alleen batterijen worden ontwikkeld, maar deze moeten ook geproduceerd en geïntegreerd worden in de voertuigen zelf. Daarbij zijn talloze partijen betrokken, waaronder grote partijen als Damen Shipyards, DAF Trucks en VDL Groep. Het Battery Competence Center (BCC) ontving een REACT-EU-subsidie voor ontwikkeling van batterijen voor zwaar transport én voor ontwikkeling van een centrum dat de Nederlandse batterijketen van de grond krijgt. De subsidie betekende de start van een enorme opschaling van de activiteiten.

Battery Competence Cluster

Project: Battery Competence Center

Projectpartners:

Brainport Development NV, DAF Trucks N.V., Damen Global Support B.V., ELEO Technologies B.V., Netherlands Maritime Technology Foundation, AutomotiveNL B.V., TNO, Technische Universiteit Eindhoven, VDL Bus Chassis B.V.

Looptijd:

29 maanden

Financiering:

Europese subsidie: : € 1.607.921

Rijk: € 791.960

Private bijdrage: € 1.876.194

“Waar we 2 jaar geleden zijn begonnen met het REACT-EU project met 9 partners, hebben we inmiddels met maar liefst 65 partners”, vertelt Rutger van Poppel, programmamanager bij BCC, enthousiast. “Daaromheen hebben we nog een breder netwerk aan relevante Nederlandse en buitenlandse batterijbedrijven betrokken. De REACT-EU subsidie was een kickstart voor het verder ontwikkelen van het Nederlandse batterij-ecosysteem, met als gevolg dat we inmiddels erkend zijn als het nationale programma voor de uitvoering van de Nederlandse Actieagenda voor batterijtechnologie.”

Samenwerkingsprojecten

Het eerste doel van het REACT-EU-project is om versneld technische competenties op te bouwen, met name gericht op het zwaardere vervoer zoals bussen, trucks en schepen. Concreet betekende dit bijdragen aan de ontwikkeling van innovatieve batterijpakketten en bijbehorende productieprocessen. “Grote en kleine bedrijven werken in de projecten samen om kennis te delen en samen te ontwikkelen. Dat leidt tot versnelde opschaling van de productiecapaciteit in Nederland”, zegt Van Poppel. “Een mooi voorbeeld hiervan is ELEO in Helmond waar Koning Willem-Alexander in januari 2023 de nieuwe fabriek voor batterijmodules onthulde. Hiermee kan ELEO de productiecapaciteit van batterijmodules flink vergroten. ELEO is een spin-off van een studententeam van de Technische Universiteit Eindhoven. Via BCC kreeg het bedrijf de kans om samen te werken met bijvoorbeeld DAF en VDL. ELEO is nog steeds intensief betrokken bij BCC.”

Batterijland

Grote bedrijven zoals DAF, VDL en Damen hebben flinke R&D-budgetten. Is een subsidie voor de ontwikkeling van nieuwe batterijen dan wel nodig? “Jazeker, want deze bedrijven investeren ook in de ontwikkeling van verbrandingsmotoren. Zij moeten hun bestaande concurrentiepositie namelijk behouden en tegelijkertijd kennis opbouwen over het nieuwe alternatief: de batterij. De ontwikkelingen in

elektrisch rijden, komen er dus bij”, legt Van Poppel uit. “Om Nederland nu op de kaart te zetten als ‘batterijland’ is een flinke versnelling nodig en samenwerking met andere partijen. Zonder de subsidies zouden de grotere bedrijven waarschijnlijk meer tijd nodig hebben en binnen hun eigen muren blijven kijken. Het succes van het BCC komt doordat we over bedrijfsgrenzen en provinciegrenzen heen kijken.”

Ecosysteem

Het tweede doel van de REACT-EU-subsidie is om een programmabureau op te zetten dat zich sterk maakt voor de ontwikkeling van een batterij-ecosysteem. BCC stimuleert bedrijven, kennisinstellingen en organisaties in de batterij-, energie-, transport- en vaartuigindustrie om hun krachten te bundelen. Samen bouwen zij kennis op over batterijtechnologie. Van Poppel: “Hiervan profiteert heel Nederland, omdat het een fikse werkgelegenheid oplevert. Nog belangrijker, het brengt de klimaat- en energietransitie in versnelling. Het ontwikkelen van batterijtechnologie is namelijk geen doel op zich, maar een middel.”

Meedenken

Hoe werkt het stimuleren van een ecosysteem in de praktijk? Van Poppel geeft een voorbeeld. “Gisteren had ik bijvoorbeeld een gesprek met een startup dat met röntgentechnologie de ‘gezondheid’ van de batterij beter denkt te kunnen monitoren. Wij denken mee over samenwerkingspartners voor de jonge onderneming om sneller de markt op te kunnen gaan. Nog een voorbeeld? Speciale dunne folies zijn essentieel voor het maken van de volgende generatie batterijen. Een bedrijf had het productieproces hiervan verbeterd en zocht nu een machinebouwer die hier wellicht mee verder wilde.”

“Batterijtechnologie helpt klimaat- en energietransitie verder”

Grote broek

Ons netwerk groeit enorm, net als het aantal partners, ons budget en onze doelstellingen. “Of BCC aan de wieg staat van een nieuw ASML? Dan trekken we wel een hele grote broek aan”, lacht Van Poppel, “maar het zou natuurlijk wel kunnen. De nieuwe bedrijven die we op weg helpen, blijken vaak bijzonder succesvol te zijn en de batterijmarkt is echt gigantisch.”

Over Battery Competence Cluster

In 2023 heeft het Battery Competence Center de naam veranderd in Battery Competence Cluster – NL. Het programma is inmiddels hét nationale platform voor het faciliteren van publiek-private samenwerking in de Nederlandse batterijketen. Daarin focust het programma zich op vier strategische thema's: nieuwe generatie batterijmaterialen en productieprocessen, batterijsystemen voor mobiliteit, batterijsystemen voor netstabilisatie en circulariteit en recycling.

Meer informatie vind je op: www.batterycompetencecluster.nl.

Camping levert schoon water aan boeren

Camping Olmenveld

De boeren rondom de camping kampen met droogte, terwijl zijn camping juist in het droge seizoen veel water loost op het riool. Schepen voeren zelfs water aan uit het Hollands Diep om de Zeeuwse akkers te bevoelen. Toen campingeigenaar Jos Westerbeke dat hoorde vond hij het hoog tijd worden om werk te maken van een lokale waterzuiveringsinstallatie. Hij wilde het afvalwater en regenwater van Camping Olmenveld zuiveren, bufferen en aanbieden als zoetwaterbron voor besproeiing aan de omliggende boeren. De OPZuid-subsidie heeft het project in een stroomversnelling gebracht en niet alleen vanwege het geld.

Camping Olmenveld in Serooskerke

Project: Camping Olmenveld

Projectpartners:

Camping Olmenveld BV, PureBlue Water BV, HISWA-RECRON

Looptijd:

24 maanden

Financiering:

Europese subsidie: € 388.713

Private bijdrage: € 252.182

Jos Westerbeke zette zijn tanden in een realistisch plan om water te zuiveren, zodat het bruikbaar zou worden voor de boeren in de omgeving en voor zijn camping. Dit betekent dat de toiletten gespoeld worden met gezuiverd slootwater. Ook het slib haalt hij uit het water en dat gaat weer naar een vergister om er groene stroom van te maken. Binnen vijf jaar loost hij vrijwel geen water meer op het riool. Alles wordt ter plekke gezuiverd, in een bassin bewaard en verkocht aan boeren in de buurt. Voor al dat water liet hij een bassin aanleggen van 20.000 kubieke meter.

Lef en doorzettingsvermogen

Met zijn technische achtergrond bedacht Westerbeke in nauwe samenwerking met PureBlue Water een uitgekiend waterzuiveringsstelsel. Toch is kennis volgens hem niet het enige wat nodig is om een innovatieproject tot een succes te maken. Een flinke dosis lef en doorzettingsvermogen is minstens zo belangrijk. "Wij hebben meer dan een jaar nodig gehad om alle vergunningen rond te krijgen, simpelweg omdat we iets gingen doen wat er nog niet was. Ook voor de waterschappen is dit een nieuwe manier van zuiveren. Nu wij niet meer alles lozen op het riool, is het vreemd dat we nog de volledige rioolheffing betalen. Dus ik ga in gesprek met het waterschap om de mogelijkheden te bekijken. Verder vraagt het systeem finetuning en ook dat kost tijd. We zijn nu bezig met het filteren van medicijnresten uit het rioolwater, zodat het bruikbaar wordt voor de boeren. De eerste proefmetingen uit het laboratorium zijn veelbelovend."

Teruggeven aan de aarde

Westerbeke: "Waarom al die moeite naast mijn drukke werk op de camping? Het is een combinatie van de camping toekomstbestendig maken en maatschappelijk ondernemen. Campings zijn grootverbruikers van energie. En ik vind dat wie veel van de aarde wegneemt, ook wat moet teruggeven. We kunnen wel doorgaan tot het niet meer gaat en er nog nauwelijks zoet water in Zeeland is voor de boeren, maar we kunnen er ook wat aan doen. Met dit project creëren we een totaal nieuwe synergie tussen akkerbouw en toerisme."

Terugverdientijd

"Of de subsidie een belangrijke rol heeft gespeeld om mijn idee daadwerkelijk te gaan uitvoeren? Jazeker. Ik durfde het aan doordat de subsidie de terugverdientijd van de installatie terugbracht naar 7 tot 10 jaar. Voor een groene investering is de terugverdientijd altijd wat langer, dus dit was voor mij acceptabel." De subsidie zorgde ervoor dat alle partners, waaronder PureBlue Water die de waterzuiveringsinstallatie leverde, goed samenwerkten. We hadden een gedetailleerd uitgedacht projectplan en dat zorgt weer voor betrokkenheid die nodig is als het even tegen zit. Een ander pluspunt van de subsidie was dat we goed in beeld kwamen bij de provincie, waardoor er deuren opengingen bij bijvoorbeeld het aanvragen van vergunningen voor zoiets innovatiefs als ons project."

Voorloper

Westerbeke vindt het niet erg om een voorloper te zijn. "Overigens ben ik dat niet alleen. Ik trek op met Camping Weltevreden in Zoutelande. In een ander project werk ik met Weltevreden en vakantiepark De Zeeuwse kust aan een project voor duurzaam watergebruik. We voeren allemaal proefprojecten uit om waterverspilling tegen te gaan. De kennis delen we met elkaar."

Rondleiding

In de zomer van 2023 werkt de installatie. "Ik verheug me erop om rondleidingen te geven aan mijn gasten die erg geïnteresseerd zijn in de waterzuivering op de camping", zegt Westerbeke enthousiast. "Ik vind het belangrijk om mensen bewust te maken van duurzaam waterbeheer in Zeeland."

"We creëren een nieuwe synergie tussen akkerbouw en toerisme."

Over Camping Olmenveld

Olmenveld Vakanties bestaat uit een familiecamping en een chaletpark. De camping bestaat sinds 1971 en Jos Westerbeke is eigenaar vanaf 2015. De camping heeft duurzaam waterbeheer hoog in het vaandel staan. Vanaf 2023 is het bedrijf selfsupporting voor water en energie.

Weefsels kweken op grote schaal

ReGEN Biomedical

Patiënten genezen in plaats van – soms levenslange – behandelingen. Dat doel heeft het tienkoppige team van ReGEN Biomedical uit Maastricht voor ogen. In nauwe samenwerking met de Universiteit Maastricht werkt het team aan het ontwerpen van zogenoemde weefselkweekplaten. Hiermee is het mogelijk om werkende menselijke weefsels op grote schaal te kweken. De opschaling betekent een flinke stap voorwaarts voor de patiënt. Hierdoor wordt het namelijk mogelijk om beter onderzoek te doen, medicijnen te testen en uiteindelijk zelfs weefsels te kweken om in de patiënt te implanteren.

ReGEN Biomedical

Project: Industriële RG assemblagelij

Projectpartners:

ReGEN Biomedical B.V. i.o., Universiteit Maastricht

Looptijd:

33 maanden

Financiering:

Europese subsidie: : € 5.500.000

Private bijdrage: € 1.650.476

Overig publiek: € 1.448.458

“Bij baanbrekende innovaties moet je groot denken, je hebt een stip op de horizon nodig. Ik noem het realistische dagdromerij. Tegelijkertijd moet je in concrete stappen denken om je doel te bereiken”, zegt Han van 't Klooster, COO van ReGEN Biomedical. “Uiteindelijk willen we weefsels kweken, maar dat begint met het door ontwikkelen van kweekplaten met zogenoemde welletjes, holletjes kleiner dan een speldenkop waarvan we de juiste vorm ontwerpen. We willen de groei van cellen namelijk in een specifieke richting sturen. En net als bij alle research is het deels een kwestie van trial and error; je hebt de oplossing niet in één keer gevonden. Om deze dure, basale stappen te kunnen nemen, is de REACT-EU-subsidie van 5,5 miljoen euro cruciaal.”

Automatiseren en robotiseren

Het primaire doel van het subsidieproject is het proces van weefselkweek automatiseren en robotiseren. “De eerste stap is het maken van de weefselkweekplaten, maar je komt er alleen achter of deze voldoen door er daadwerkelijk cellen in te kweken”, aldus Van 't Klooster. “We richten ons nu op het ontwikkelen van wells-platen die voor screening worden gebruikt van bijvoorbeeld medicijnen. Dat is zeer betekenisvol voor de patiënt en dit kan op relatief korte termijn al zijn vruchten afwerpen. Het is een eerste belangrijke stap op het lange pad van regeneratieve geneeskunde.”

Ecosysteem

ReGEN Biomedical richt zich op het ontwerpen van een productielijn en gebruikt daarvoor verschillende weefsels. Door deze innovatieve productielijn staat de weefselkweek aan de vooravond van explosieve groei. “We willen een ecosysteem voor dit specifieke deel van de life-sciences in Zuid-Limburg verder ontwikkelen. Oftewel de hele regio kan straks hopelijk profiteren van een nieuwe industrie die ontstaat rondom weefselkweek. Wat ASML is voor Eindhoven, zou ReGEN Biomedical kunnen worden voor de regio Maastricht. We hebben de ambitie”, zegt Van 't Klooster.

Samenwerking

Innovatie en samenwerking gaan vaak hand in hand. Bij het project van ReGEN Biomedical is dat niet anders. Het bedrijf werkt nauw samen met de Universiteit Maastricht, maar ook met RegMed XB, een publiek private organisatie die zich sterk maakt voor onder meer regeneratieve geneeskunde.

Kwaliteitsstempel

Eind 2023 verwacht ReGEN Biomedical de eerst proefkweek te draaien. Om in de toekomst op te schalen en met andere weefsels of cellijnen te werken zijn uiteindelijk investeerders nodig. Van 't Klooster: “Of de REACT-EU-subsidie daarbij zal helpen? Ik denk van wel. Het gaat hier niet bepaald om ‘klein bier’ en de procedure om subsidie te krijgen is niet mals. De businesscase is bijvoorbeeld kritisch bekeken door de Adviescommissie van Stimulus Programmamanagement. Die bestaat uit een flinke groep deskundigen. Dat weet een investeerder natuurlijk ook en dan is de toekenning toch een soort kwaliteitsstempel.”

“Groot denken, maar met concrete stappen naar het doel”

Over ReGEN Biomedical

ReGEN Biomedical houdt zich bezig met regeneratieve geneeskunde. Deze is erop gericht nieuwe behandelingen te ontwikkelen die slim gebruik maken van het zelfherstellend vermogen van ons lichaam. Zo kan het lichaam zelf cellen, weefsels en orgaanfuncties repareren, vervangen of herstellen na schade door letsel of ziekte, bijvoorbeeld diabetes. Een eerste stap in die richting is het maken van screeningsmethoden op basis van deze weefsels.

INTERVIEW

Alleen samen worden we slimmer en groener

Han Polman

Voorzitter Comité van Toezicht OPZuid
Commissaris van de Koning in de
provincie Zeeland

Het doel van Europese subsidies is daadwerkelijk impact maken op het leven van burgers. Het gaat daarbij allang niet meer om groter en meer. Economische ontwikkeling is van belang, maar het bijdragen aan maatschappelijke opgaven – klimaat, energie, grondstoffen, gezondheid en landbouw en voeding – is minstens zo belangrijk. Han Polman vertelt hoe OPZuid hierbij het verschil kan maken.

“Als de opgaven groter worden, is het menselijk om harder te gaan werken op de bestaande manier. In het bedrijfsleven is dit niet anders”, zegt Polman. “Toch is het beter om te zoeken naar andere oplossingen, misschien wel met nieuwe samenwerkingspartners. Kortom, innoveren levert op termijn meer op dan ‘een tandje bij’. Daarom ben ik zo enthousiast over het OPZuid-programma.”

Duurzame samenwerking

Innovaties blijken het beste van de grond te komen als bedrijven, maatschappelijke organisaties, kennisinstellingen en overheden samenwerken. Het OPZuid-programma stimuleert daarom brede samenwerking. “Een mooi voorbeeld hiervan is [Meijer Potato](#) uit Rilland”, vindt Polman. “Het bedrijf heeft met diverse partners een methode ontwikkeld voor het sneller kweken van nieuwe aardappelrassen. Hard nodig, want door verzilting en droogte hebben we rassen nodig die hiertegen kunnen en ook nog minder stikstof uitstoten.”

Een van de projectpartners, Aurea drones, is gespecialiseerd in drones. Vanuit de lucht meten de drones de groei op de proefvelden. Dit levert een schat aan gegevens op die een andere projectpartner, 3BM IT-solutions, vertaalt in bruikbare inzichten. Ook diverse kenniscentra zijn bij het project betrokken.

Dit was overigens al het tweede innovatieproject van het consortium waarvan Meijer Potato penvoerder is. Als projectpartners elkaar eenmaal hebben gevonden, blijven ze vaak samen innoveren. Het in beweging zetten van de duurzame samenwerking is een doelstelling van OPZuid.

Innovatieve ecosystemen

Duurzame samenwerkingen vormen de basis in een innovatief ecosysteem, zoals in Brainport Eindhoven. Hier werken hightech bedrijven intensief samen met de maakindustrie en kennis- en onderwijsinstellingen. Polman: “Innovaties die daar worden bedacht, gaan vaak van start met een Europese subsidie en groeien uit tot toonaangevende bedrijven. Hetzelfde zou kunnen gebeuren in Zuid-Limburg waar veel medische innovaties het licht zien. Neem [ReGEN Biomedical](#) uit Maastricht. Dit bedrijf kweekt weefsels voor regeneratieve geneeskunde. Het is zeker niet ondenkbaar dat er een heel ecosysteem omheen groeit van bedrijven die zich ook richten op hetzelfde onderwerp. In Noord-Brabant timmert het [Battery Competence Center](#) aan de weg bij het van de grond krijgen van een ecosysteem voor batterijtechnologie. Wie weet staat deze publiek-private organisatie wel aan de wieg van een nieuw ASML.”

Polman vindt het goed dat de overheid ook in de coronaperiode gewoon is doorgegaan met het steunen van innovatieve ecosystemen. “Met het REACT-EU-programma hebben we zelfs een extra duwtje kunnen geven. Dat lees je in de projectverhalen in dit jaarverslag die REACT-EU-steun ontvingen. Overigens zijn er nog veel meer geslaagde innovatieprojecten die OPZuid-subsidie kregen waarop ik ook bijzonder trots ben.”

Grensoverschrijdend

“Vandaag de dag zijn ondernemers niet alleen met hun eigen producten bezig, maar ook met de context waarin zij werken”, stelt Polman tevreden vast. “Zo pakt [Camping Olmenveld](#) in Serooskerke de handschoen op met een innovatieve eigen waterzuiveringsinstallatie waarmee de camping de boeren van schoon water voorziet.” Polman vindt het opvallend dat bedrijven steeds meer over hun eigen bedrijfsgrenzen heen kijken en soms zelfs over provincie- en landsgrenzen. “Er ontstaat meer betrokkenheid bij de omgeving en meer structurele samenwerking op alle niveaus en dat is precies wat OPZuid en andere subsidieprogramma's zoals JTF en MIT beogen.”

Nieuwe openstelling OPZuid

Niet alleen bedrijven blijken maatschappelijk betrokken maar ook burgers. In het nieuwe OPZuid-programma mogen ook maatschappelijke organisaties en burgerinitiatieven projectvoorstellen indienen. “Een goede toevoeging in het nieuwe programma”, vindt Polman, “want sociale innovaties zijn minstens zo belangrijk als technologische innovaties. Deze moeten namelijk wel landen in de praktijk. Het is geweldig dat er bij de eerste openstelling in het najaar van 2022 al veelbelovende projectvoorstellen zijn ingediend.” De Deskundigencommissie beoordeelt deze voorstellen begin 2023 nauwkeurig op relevantie en haalbaarheid.

Elkaar inspireren

“Bedrijven, burgers en de overheid voelen de urgentie om werk te maken van de transitie waarvoor we met elkaar staan”, vat Polman samen. “Vanzelfsprekend moeten we naar een groener en slimmer Europa, dat is intussen een open deur. De oorlog in Oekraïne heeft dit nóg urgenter gemaakt. We moeten minder stikstof uitstoten, zuiniger zijn op grondstoffen en schonere en duurzame energiebronnen vinden. Bovendien hebben we minder handjes, waardoor we op een andere manier moeten gaan werken.” Polman heeft er vertrouwen in dat er in het komend jaar mooie stappen gemaakt worden. “Het is essentieel dat we verbeelding van de toekomst blijven houden, dat we elkaar blijven prikkelen om anders te kijken naar lastige problemen. En natuurlijk dat we zelf onze geest openstellen en ons laten inspireren. Ik hoop dat de mooie voorbeelden van geslaagde projecten in dit jaarverslag daaraan bijdragen.”

maart 2023

Facts & figures

**VERSTERKING
REGIONALE
INNOVATIEKRACHT**

**BEVORDERING
INNOVATIEVERMOGEN
MKB**

**AANSLUITING HOGER
OPGELEIDEN OP
ARBEIDSMARKT**

**BEVORDERING
DUURZAME ENERGIE**

REACT-EU

Bevordering innovatievermogen mkb

Het is voor het mkb vaak lastig om na de onderzoeksfase de stap te zetten naar de daadwerkelijke ontwikkeling van een innovatie. Dat kost veel tijd en grote investeringen die een individuele mkb'er vaak niet op kan brengen en waarvoor hij geen externe financiering krijgt. OPZuid-subsidie helpt het mkb met het sneller op de markt brengen van producten, processen en diensten om zo het innovatievermogen binnen het mkb te bevorderen.

€ 17.844.803

Verleende subsidie

€ 59.821.667

Geïnvesteerd in Zuid-Nederland

62

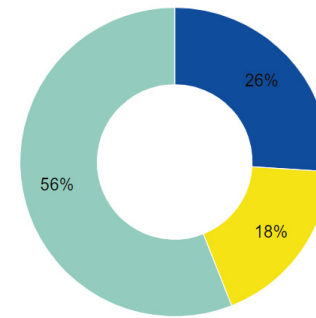
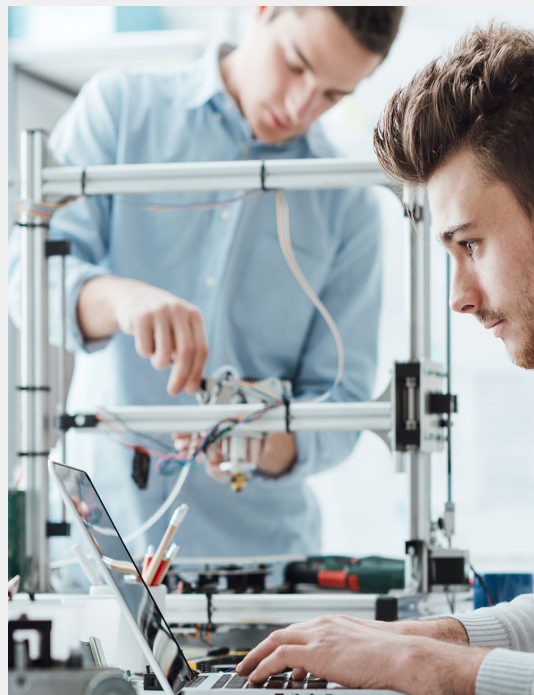
Projecten

126

Ondersteunde organisaties
(113 uniek)

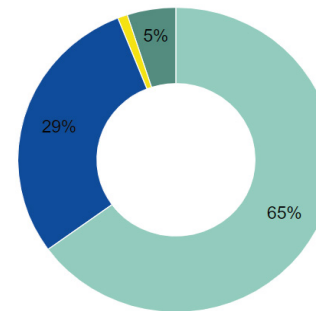
Wist u dat...

- in het project **Stand-alone breed plant** door Protix BV een proces voor de kweek van insecten op industriële schaal is ontwikkeld? Hiermee wordt een impuls aan de eiwittransitie gegeven.
- Nemag B.V. uit Zierikzee een unieke **grijper** heeft ontwikkeld voor de overslag van cohesieve bulkgoederen?

Uitputting subsidiebudget *

- Lopende projecten: € 5,5 M
- Afgeronde projecten: € 12,0 M
- Nog beschikbaar: € 3,7 M

Projectfinanciering

- Europese subsidie: € 17,5 M
- Provincie: € 0,4 M
- Privaat: € 39,1 M
- Overig publiek: € 2,9 M

Topcluster **

- HTSM: € 7,9 M
- Agrofood en Tuinbouw & Uitgangsmaterialen: € 3,3 M
- Chemie & Materialen: € 3,2 M
- Life Sciences & Health: € 3,3 M
- Logistiek: € 0,1 M

Maatschappelijke uitdaging **

- Gezondheid, demografie & welzijn: € 6,2 M
- Voedselzekerheid, duurzame landbouw en bio-economie: € 4,1 M
- Klimaatactie hulpbronefficiëntie: € 1,1 M
- Inclusieve, innovatieve en veilige samenleving: € 3,0 M
- Zekere, schone en efficiënte energie: € 1,3 M
- Slim, groen en geïntegreerd vervoer: € 2,2 M

* De genoemde bedragen betreffen Europese subsidie
** De genoemde bedragen betreffen Europese subsidie en cofinanciering van het Rijk en Provincies

Aansluiting hoger opgeleiden op arbeidsmarkt

Het hbo- en wo-onderwijs sluit niet altijd goed aan op de arbeidsvraag naar technisch geschoolde mensen. Het OPZuid verbetert deze aansluiting door stimulering van onderwijsprogramma's en –voorzieningen waarbij zowel bedrijfsleven als kennisinstellingen betrokken zijn en waarbij wordt ingespeeld op de kwalitatieve eisen die het bedrijfsleven stelt aan technisch talent.

€ 14.406.447

Verleende subsidie

€ 31.143.944

Geïnvesteerd in Zuid-Nederland

16

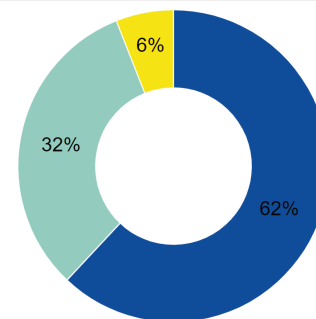
Projecten

112

Ondersteunde organisaties
(90 uniek)

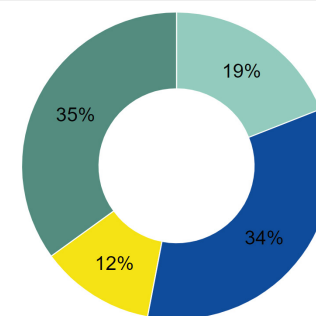
Wist u dat...

- ontwikkeling van kennis en vaardigheden in de automotive sector van cruciaal belang zijn om de snelle technologische ontwikkelingen te kunnen blijven volgen? Diverse bedrijven en onderwijsinstellingen werken in het project **The Automotive Learning Community (TALCom)** samen om een leeromgeving te creëren die dit voor huidige en toekomstige werknemers mogelijk maakt.
- biomassa als grondstof onuitputtelijk is en niet schadelijk voor het milieu? Onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven creëren op bedrijventerrein Chemelot een **leeromgeving** waarin werknemers worden opgeleid om de overgang naar het gebruik van biomassa als grondstof verder te faciliteren en daarmee impact op het klimaat te realiseren.
- de **Energy Learning Community** zich op het Energiefestival presenteerde aan minister Rob Jetten (Klimaat en Energie)? Te zien was hoe het mbo, hbo en wo kunnen samenwerken. Dat is cruciaal voor het realiseren van de energietransitie.

Uitputting subsidiebudget *

- Lopende projecten: € 7,1 M
- Nog beschikbaar: € 0,7 M
- Afgeronde projecten: € 3,6 M

Projectfinanciering

- Europese subsidie: € 10,7 M
- Provincie: € 3,7 M
- Privaat: € 5,8 M
- Overig publiek: € 10,9 M

Topcluster **

- HTSM: € 8,3 M
- Maintenance: € 0,6 M
- Chemie & Materialen: € 2,5 M
- Life Sciences & Health: € 1,0 M
- Logistiek: € 1,1 M
- Agrofood en Tuinbouw & Uitgangsmaterialen: € 0,8 M

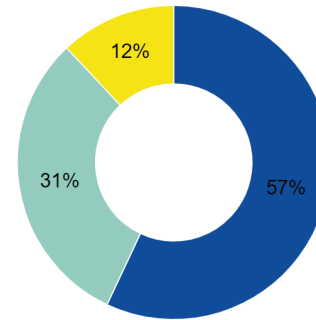
Type aanvrager **

- mkb: € 1,6 M
- wo-instelling: € 6,2 M
- hbo-instelling: € 4,8 M
- Triple Helix: € 0,3 M
- Sectororganisatie: € 1,5 M

* De genoemde bedragen betreffen Europese subsidie
** De genoemde bedragen betreffen Europese subsidie en cofinanciering van Provincies

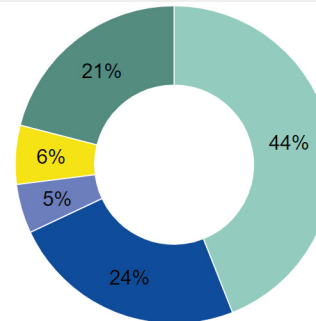
Bevordering duurzame energie

De maatschappelijke uitdagingen duurzame energie en duurzaamheid in brede zin staan centraal bij dit thema. Projecten dragen bij aan energiebesparing en energietransitie, dat wil zeggen de overgang van fossiele brandstoffen naar duurzame energiebronnen, zoals zon, wind of water. Met OPZuid-subsidie ondersteunen we vooral het uittesten en de eerste toepassing van nieuwe technologieën en instrumenten in woonwijken.

Uitputting subsidiebudget *

- Lopende projecten: € 19,4 M
- Nog beschikbaar: € 4,1 M
- Afgeronde projecten: € 10,6 M

Projectfinanciering

- Europese subsidie: € 30,0 M
- Provincie: € 7,7 M
- Privaat: € 54,8 M
- Rijk: € 4,6 M
- Overig publiek: € 26,2 M

€ 42.376.846

Verleende subsidie

€ 123.349.123

Geïnvesteerd in Zuid-Nederland

42

Projecten

154

Ondersteunde organisaties
(138 uniek)

Wist u dat...

- een eerste **PowerNest** in oktober 2022 is geïnstalleerd op een woontoren in Eindhoven? Hiermee kunnen zowel zonne- als windenergie worden opgewekt in een stedelijke omgeving.
- het meest duurzame bedrijfsgebouw van Nederland** van Different Doors in Budel nagenoeg klaar is?
- minister Hugo de Jonge (Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening) op werkbezoek was bij de feestelijke opening van een duurzaam woningcomplex van **Homes Factory** in Nieuw Venne? Binnen een jaar leverden zij een complex met 60 modulaire woningen op.

Type project **

- Wijkgerichte aanpak: € 20,7 M
- Smart energy management: € 6,9 M
- Duurzame energieproductie: € 11,3 M
- Smart mobility: € 3,6 M

Type aanvrager **

- Gemeente: € 7,2 M
- mkb: € 24,5 M
- wo-instelling: € 3,6 M
- Stichting: € 6,6 M
- Woningbouwvereniging: € 0,5 M

* De genoemde bedragen betreffen Europese subsidie
** De genoemde bedragen betreffen Europese subsidie en cofinanciering van het Rijk en Provincies

REACT-EU is een directe reactie van de Europese Unie op de COVID-19 pandemie. De EU heeft in 2021 extra middelen beschikbaar gesteld voor economisch herstel van de regio's als gevolg van de pandemie. Daarvan is ruim 50 miljoen euro naar Zuid-Nederland gegaan. Gezien de noodzaak om de middelen zo snel mogelijk in te kunnen zetten, is de keuze gemaakt om REACT-EU uit te voeren binnen de kaders van de lopende EFRO-programma's, zoals voor Zuid-Nederland het OPZuid. REACT-EU-projecten zijn innovatief, startklaar en dragen bij aan één van de vijf maatschappelijke transities van de nieuwe Regionale Innovatie Strategie voor Slimme Specialisatie, de RIS3 2021-2027. De provincies Noord-Brabant, Limburg en Zeeland hebben voor REACT-EU elk afzonderlijk specifieke subsidiabele activiteiten benoemd die van belang zijn voor een groen, digitaal en veerkrachtig herstel van de economie binnen hun provincie. Meer informatie over de subsidiabele activiteiten per provincie vindt u in deze [factsheet](#).

€ 54.542.828

Verleende subsidie

€ 104.090.242

Geïnvesteerd in Zuid-Nederland

43

Projecten

248

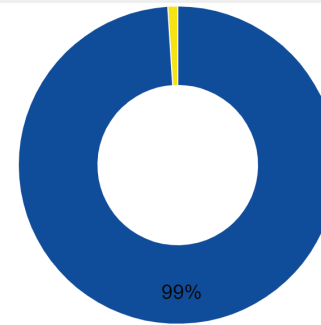
Ondersteunde organisaties
(221 uniek)

Wist u dat...

Battery Competence Center geïnterviewd is door vaktijdschrift **Milieu Magazine**? Door in het Battery Competence Center krachten te bundelen werken de partners samen om de productie van batterijpakketten naar Nederland te halen, de concurrentiepositie van de marktleaders te versterken en veelbelovende startups op te schalen naar succesvolle batterijbedrijven.

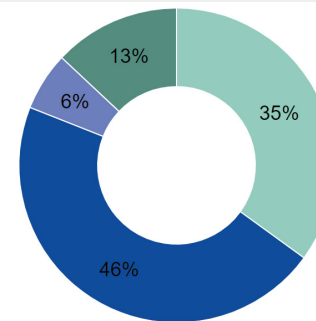
in Noord-Brabant **een leer- en ontwikkelplatform in de zorg** wordt ontwikkeld om personeelstekorten in de zorg te gaan? Een samenwerking tussen zes zorgorganisaties en twee opleidingsinstituten verbetert de instroom, het ontwikkelen en behouden van werknemers in de zorgsector.

tijdens carnaval in Den Bosch gegevens verzameld werden, zodat inwoners en bezoekers veilig en soepel van A naar B konden? In het project **'Smart City Monitor'** werken de gemeenten 's-Hertogenbosch en Breda samen met projectpartners uit het bedrijfsleven en onderwijs. Zij willen hun binnensteden aantrekkelijker, beter bereikbaar, gezonder, vitaler en duurzamer maken.

Uitputting subsidiebudget *

- Lopende projecten: € 47,8 M
- Nog beschikbaar: -/- € 0,4 M

Projectfinanciering

- Europese subsidie: € 47,8 M
- Privaat: € 36,3 M
- Rijk: € 6,7 M
- Overig publiek: € 13,3 M

Type project **

- Agrofood en Tuinbouw & Uitgangsmaterialen: € 12,4 M
- Life Sciences & Health: € 9,6 M
- Overig: € 7,3 M
- HTSM: € 6,9 M
- Chemie & Materialen: € 3,8 M
- Smart mobility: € 2,4 M
- Wijkgerichte aanpak: € 2,2 M
- Maintenance: € 1,8 M
- Duurzame energieproductie: € 1,5 M
- Smart energy management: € 0,4 M
- Logistiek: € 6,2 M

Type aanvrager **

- Slim, groen en geïntegreerd vervoer: € 8,6 M
- mbk: € 9,8 M
- Voedselzekerheid, duurzame landbouw en bio-economie: € 7,3 M
- Inclusieve, innovatieve en veilige samenleving: € 5,7 M
- Gezondheid, demografie en welzijn: € 6,4 M
- Sectororganisatie: € 4,8 M
- hbo-instelling: € 3,9 M
- Zekere, schone en efficiënte energie: € 3,4 M
- wo-instelling: € 2,0 M

* De genoemde bedragen betreffen Europese subsidie

** De genoemde bedragen betreffen Europese subsidie en cofinanciering van het Rijk

Versterking regionale innovatiekracht

De regionale innovatiekracht is belangrijk voor onze economische groei en concurrentiepositie. De innovatiekracht van Zuid-Nederland wordt bepaald door de mate waarin bedrijven en kennisinstellingen samenwerken aan de ontwikkeling van nieuwe technologieën, producten en processen die daadwerkelijk een verschil maken in ons dagelijkse leven.

Met behulp van subsidie stimuleert het OPZuid samenwerkingsprojecten tussen organisaties uit verschillende sectoren en over provinciegrenzen heen. Projecten richten zich bijvoorbeeld op de ontwikkeling van proeftuinen, living labs, proeffabrieken, fieldlabs, pilots en demo's.

€ 78.638.150

Verleende subsidie

€ 177.825.421

Geïnvesteed in Zuid-Nederland

53

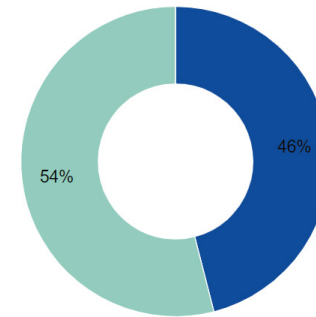
Projecten

506

Ondersteunde organisaties
(383 uniek)

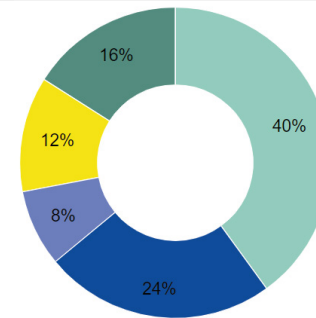
Wist u dat...

- in Hoogerheide in een **innovatiecluster** wordt gewerkt aan het versterken van de concurrentiepositie van Zuid-Nederland in de luchtvaartsector? Dit gebeurt door onder meer hoog-technologisch onderzoek naar het gebruik en onderhoud van composiet materiaal in deze sector.
- in het project van **Holland Robotics Inspectie and Maintenance** meer dan 10 partners in een consortium zich inzetten voor duurzame samenwerking voor ontwikkeling van robots gericht op de inspectie en het onderhoud van technische installaties?
- de partners in het project **Vitality Living Lab** hun resultaten aan Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant hebben gepresenteerd?

Uitputting subsidiebudget *

- Lopende projecten: € 19,5 M
- Afgeronde projecten: € 23,3 M

Projectfinanciering

- Europese subsidie: € 42,8 M
- Provincie: € 20,8 M
- Privaat: € 71,5 M
- Rijk: € 15,0 M
- Overig publiek: € 27,7 M

Topcluster **

- HTSM: € 20,2 M
- Agrofood en Tuinbouw & Uitgangsmaterialen: € 13,2 M
- Maintenance: € 16,0 M
- Chemie & Materialen: € 15,2 M
- Life Sciences & Health: € 4,8 M
- Logistiek: € 9,2 M

Maatschappelijke uitdaging **

- Gezondheid, demografie & welzijn: € 25,6 M
- Voedselzekerheid, duurzame landbouw en bio-economie: € 10,2 M
- Klimaatactie hulpbronefficiëntie: € 15,7 M
- Inclusieve, innovatieve en veilige samenleving: € 13,2 M
- Zekere, schone en efficiënte energie: € 3,6 M
- Slim, groen en geïntegreerd vervoer: € 10,4 M

* De genoemde bedragen betreffen Europese subsidie
** De genoemde bedragen betreffen Europese subsidie en cofinanciering van het Rijk en Provincies

Over Stimulus

Hans Overbeek, Hoofd Stimulus Programmamanagement:

‘Ook in 2022 zaten we kort op de bal’

In 2022 was Europa volop in beweging. Er was grootscheepse coronasteun om Europa economisch op de rit te krijgen. De Green Deal kreeg vleugels en de toekomst van de landbouw in Nederland was een hot topic. Al deze ontwikkelingen hebben hun weerslag gekregen in het werk van Stimulus Programmamanagement. Hans Overbeek geeft tekst en uitleg.

“In 2022 was er extra coronasteun voor snel economisch herstel en natuurlijk moesten deze forse bedragen snel op de juiste plek terecht komen. Verder maakte Europa nog meer vaart met het klimaatbeleid, zeker na het uitbreken van de oorlog in Oekraïne en de almaar stijgende energieprijzen. Er kwam een flinke vaart in de Green Deal. Op nationaal niveau stond het toekomstbestendig maken van de landbouw hoog op de agenda. Hiervoor zijn we gestart met het in de steigers zetten van de regeling Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (GLB- 23-27). Dit doen we voortaan niet alleen voor Noord-Brabant, maar ook voor Gelderland en Limburg.”

Coronasteun

“In 2021 zijn er Europese subsidieprogramma’s met stoom en kokend water tot stand gekomen. Het doel was dat Europa economisch snel weer op de been zou zijn en dat betekende dat wij als uitvoeringsorganisatie met harde deadlines moesten werken. Daarbij wilden we natuurlijk de kwaliteit van de projecten wel hoog houden. We bleven dus kort op de bal zitten, te beginnen bij het vinden van goede projecten. Daarna hielden onze programmamanagers intensief contact met de begunstigden. Bezoeken, goede gesprekken en meedenken over het vlottrekken van projecten als dat nodig was. Wanneer een project de gestelde doelen niet op tijd zou behalen, zou het geld terugvloeien naar Brussel. We zaten dus kort op de bal, zodat het Europese geld ten goede kwam aan Zuid-Nederland.”

Slimmer, groener en rechtvaardiger

“Het Europese klimaatbeleid mondde uit in diverse nieuwe subsidieprogramma’s. Het OPZuid-programma 2021-2027 ging op 12 september 2022 open. Deze nieuwe editie van OPZuid is gericht op een slimmer en groener Europa. Een ander gloednieuw programma dat de Europese Unie in 2022 heeft goedgekeurd is het Just Transition Fund (JTF). De komende 7 jaar gaat er zo’n 175 miljoen euro naar specifieke regio’s in Zuid-Nederland waar de hardste klappen vallen bij de overgang naar een koolstofarme economie. Bij het opstellen van het JTF-programma kregen we te maken met voortschrijdend klimaatbeleid van de Europese unie. Het moest nóg groener. Een voorbeeld. Het OPZuid-programma is begin 2022 goedgekeurd. Een project voor verwarming van woonwijken op basis van industriële restwarmte kan binnen dit programma subsidie krijgen, ook als deze uit gascentrales komt. Binnen het JTF-programma is dit niet mogelijk. Alleen projecten die werken met een schone energiebron, zoals waterstof, kunnen in aanmerking komen voor een subsidie.”

Takenpakket Stimulus

“In 2022 is het aantal programma’s van Stimulus Programmamanagement flink uitgebreid, net als het aantal opdrachtgevers. We werken nu voor vier ministeries: de ministeries van Economische Zaken en Klimaat, van Sociale Zaken, van Landbouw en van Financiën. Met de komst van de regeling Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (GLB-23-27) komt er een extra provincie bij: Gelderland. Het grotere takenpakket van Stimulus resulteerde in 2022 in een groei van 33,8 ft naar 43 fte. In 2023 verwachten we nog een uitbreiding en blijven we werken aan verdere professionalisering van ons team

Hans Overbeek, Hoofd Stimulus Programmamanagement

Nieuwe opdrachtgevers

Stimulus heeft in 2022 twee nieuwe opdrachtgevers gekregen. De provincies Limburg en Gelderland kozen Stimulus voor uitvoering van het GLB-programma. Voorheen was dit in handen van Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO).

Stimulus heeft in 2022 twee programma's overgedragen. Het nieuwe CrossRoads-project wordt uitgevoerd door het programmasecretariaat van Interreg Vlaanderen-Nederland. Het Leisure Ontwikkelingsfonds Brabant komt in handen van House of Leisure.

Thomas Gijsselaers, senior beleidsmedewerker Plattelandsonwikkeling bij de provincie Limburg:

"We werken al lang samen met Stimulus bij de uitvoering van andere Europese subsidieprogramma's zoals OPZuid en MIT Zuid. We hebben Stimulus leren kennen als een solide partner. De organisatie is een spin in het web voor alle provincies in Zuid-Nederland. Door samen op te trekken, kunnen we meer middelen naar Zuid-Nederland halen, en dus ook naar Limburg. Daarnaast kunnen we daardoor ook de kosten voor de uitvoering van de regelingen in de hand houden. We kijken dan ook uit naar de komst van het GLB-programma en de uitbreiding van onze samenwerking met Stimulus."

Thomas Gijsselaers

Robert Peters, plaatsvervangend afdelingsmanager Subsidies bij de provincie Gelderland:

"Stimulus staat dichtbij de aanvrager, heeft verbinding met de doelgroep en kan daardoor klantgericht werken. De aanvragers van de GLB-regeling zijn agrarische ondernemers en we hebben er vertrouwen in dat Stimulus samen met hen de projecten daadwerkelijk kan realiseren. Die samenwerking gaat verder dan alleen het controleren van cijfers. Het gaat ook om meedenken en adviseren. Stimulus heeft hierin een brede ervaring, want zij voert deze regeling ook uit voor Limburg en Noord-Brabant. Daardoor kan Stimulus het werk efficiënt organiseren."

Robert Peters

ICT-afdeling loopt voorop

Het ICT-team van Stimulus Programmamangement vervult een voortrekkersrol voor alle beheerautoriteiten in Nederland. Teamleider Heena Hindocha vertelt waarom 2022 een uitdagend jaar was voor haar team.

Business Central, het projectinformatiesysteem van de provincie Noord-Brabant, wordt nu ook landelijk ingezet voor de programma's JTF en GLB. Voor EFRO en POP was dit al het geval. "Deze systemen kunnen meerdere complexe Europese programma's ondersteunen. In de basis hebben we hetzelfde systeem gebruikt, maar per programma was er veel maatwerk. De programmavereisten en de terminologie verschillen namelijk per programma. We hebben daarom drie totaal nieuwe webportals van de grond af opgebouwd voor het JTF, OPZuid en GLB. Hierbij hebben we ook meteen een flinke verbeteringsslag gemaakt. In de nieuwe webportals verloopt alle communicatie bijvoorbeeld via het portal en zijn er geen aparte mails meer nodig. Dit is veel overzichtelijker."

Gevoelige gegevens

Hindocha: "In 2022 zijn we intensief bezig geweest met het ISO 27001 certificeringsproces. We verwachten dat we medio 2023 gecertificeerd zijn, als tweede afdeling binnen de provincie Noord-Brabant. Dit wil zeggen dat we voldoen aan de wereldwijde kwaliteitsnorm voor informatiebeveiliging. Belangrijk, want we werken met gevoelige gegevens van begunstigden. Daarom werken we intern continu aan de bewustwording van informatiebeveiliging."

Korte lijntjes

Waarop ben je trots? "Op mijn team: Ricky, Remco en Hidde! Mijn collega's hebben korte lijntjes met externe partijen, zoals de andere beheerautoriteiten en intermediaire instanties die met onze systemen werken. Zij schakelen snel en zijn oplossingsgericht. Dat is belangrijk voor het van de grond krijgen van nieuwe ontwikkelingen én voor onze externe en interne helpdeskfunctie. Ook de collega's bij Stimulus weten ons goed te vinden met vragen over ICT."

Het ICT-team van Stimulus Programmamangement

Op weg met Issuemaking

In 2022 heeft Stimulus zich bezig gehouden met issuemaking. Dit betekent dat we in onze communicatie aanhaken op maatschappelijke vraagstukken, zoals de energietransitie of de grondstoffencrisis. Zo brengen we de boodschap voor het voetlicht dat bedrijven en kennisinstellingen aan oplossingen hiervoor werken met hulp van Europese subsidieprogramma's.

Een van de taken van Stimulus is het communiceren van het belang van Europese subsidieprogramma's. Daarom genereren we publiciteit voor succesvolle projecten die met subsidie tot stand zijn gekomen. Met aantrekkelijke pitches proberen we de media te interesseren voor projecten. Dit doen we door deze te koppelen aan maatschappelijke thema's, zoals bijvoorbeeld de grondstoffen- of energietransitie. Deze proactieve benadering zijn we in 2020 gestart en hebben we de jaren erna verder uitgebouwd.

Focus: Duurzaam bouwen en wonen

In 2022 hebben we meer focus aangebracht en gekozen voor het thema: Duurzaam bouwen en wonen. Met concrete projecten haakten we aan op actuele ontwikkelingen in de bouw en de grondstoffen- en energietransities. Daarnaast hebben we ook sprekers geleverd voor diverse evenementen zoals de Dag van de Bouw, het Energiefestival en het Congres Duurzaam Gebouwd.

Social media

Uiteraard hebben we de publicaties en onze deelname aan evenementen verspreid via onze social mediakanalen, waarvan LinkedIn het belangrijkste is. Daarnaast hebben we nieuwsberichten over projecten geschreven op Stimulus.nl en deze gepromoot op social media. Dit heeft gewerkt, want het aantal volgers is gestegen verder gestegen naar bijna 900 en onze berichten werden breed gedeeld. Van begunstigden kregen we enthousiaste reacties. Reden genoeg om deze aanpak voort te zetten in 2023.

Wat heeft issuemaking opgeleverd?

Er zijn diverse artikelen over subsidieprojecten in de pers verschenen. Ook waren we zichtbaar op evenementen: Op 18 juni ontvingen diverse begunstigden publiek op hun bouwplaats. Redogroep leidde bijvoorbeeld bezoekers rond de Oranjekade in Helmond. Op het Energiefestival op 20 oktober 2022 in Den Bosch bemanden we een stand. Twee begunstigden en een programmamanager van Stimulus hielden workshops waarbij het werken met een Europese subsidie centraal stond. Op het Duurzaam Gebouwd Congres op 3 november hield associate professor van de Technische Universiteit Eindhoven Faas Moonen een voordracht over Europese subsidies. Zijn boodschap was: Innovatieve projecten in de bouw komen van de grond met een Europese subsidie.

Uw project in de schijnwerpers?

In 2023 gaan we aan de slag met het thema 'Groene en slimme energie' Past uw subsidieproject in dit thema en heeft u nieuws of mooie projectresultaten bereikt? Laat het ons weten en wie weet staat u binnenkort in de schijnwerpers! U kunt ons mailen op communicatie@stimulus.nl.

Stimulus genereert publiciteit voor succesvolle projecten die met subsidie tot stand zijn gekomen

Teamwork

In 2022 heeft Stimulus een forse uitbreiding van het takenpakket gekregen en mochten we nieuwe collega's verwelkomen in alle functies: programmamanagers, financieel adviseurs, controllers, juristen, ICT'ers, communicatieadviseurs, administratief medewerkers en officemanagers.

We zijn klaar voor de uitdagingen die de komende jaren op ons pad komen!

Het team van Stimulus

CONTACT

Stimulus Programmamanagement
Postbus 585
5600 AN Eindhoven

040 – 237 01 00

info@stimulus.nl

www.stimulus.nl

Stimulus Programmamanagement voert Europese, nationale en regionale subsidieprogramma's en fondsen uit in Zuid-Nederland en Vlaanderen.

©FOTO'S

Mechteld Jansen (portret Han Polman). LIOF, Stichting The Chocolate Factory, Meijer Potato, Battery Competence Cluster, Camping Olmenveld, ReGEN Biomedical

VORMGEVING EN REALISATIE

WEBtima WEB en IT diensten

© Copyright 2023, Aan deze uitgave kunnen geen rechten worden ontleend